

Juraj Batelja (ur.)

Dvadeset zgoda iz Langova života

Zagreb, 2024.

*sluga Božji Josip Lang, biskup
(25. siječnja 1857. - 1. studenoga 1924.)*

I

Povorka ostavljenih pred Langovim vratima

Povorke siromaha okupljale su se pred svakim mjestom na kojem je Lang stanovao. Tako je bilo i pred kanoničkom kurijom na adresi Kaptol 10. Govorilo se da je to najmanja, najstarija i najtrošnija kurija. No, on je izabrao baš tu. Prvo, zato što je htio i sam sa svojim siromasima biti siromašan. Drugo, a to je najvažniji razlog: samo mala ulica dijelila je njegovu kuriju od franjevačke crkve. Iz svoj sobe na prvom kartu, sa svog prozora mogao je neprestano gledati na prezbiterij crkve, gdje se nalazio veliki oltar s Isusom u svetohraništu. Kako je biskup Lang bio franjevački trećoredac, to je upravo odgovaralo njegovoj franjevačkoj duši i velikoj ljubavi prema Isusu u Sakramentu. Zbog toga nikad nije htio mijenjati svoju kuriju s nekom drugom većom i ljepšom, pa ni onda kad je postao biskupom.

Langova kanonička kurija bila je doslovno opsjedana od siromaha. Pratili su ga već i putem kad se vraćao iz katedrale, a kod kuće čekali su ga u čitavim redovima. Ne bi ni doručkovao dok ih ne bi saslušao i pomogao. Nikad nije dijelio milostinju hladno i službeno. Svakome starcu prosjaku i svakoj prosjakinji bio je on duhovni otac i osobni prijatelj. Sa svakim, ako su to htjeli, upuštao se u razgovor, savjetovao, tješio...

Evokako je o tome posvjedočio fra Vinko, franjevački brat pomoćnik:

„Prosjacima su znali kad će Lang primiti plaću, tamo oko prvog u mjesecu, a znali su i to da je sam ide podići. I kad bi se s novcima vraćao prema svojoj kući, okružili bi ga sa svih strana i pratili, a pred vratima čekala ga je već druga grupa. Kad je izišao iz crkve, na stotine prosjaka došli bi pred njega i tražili milostinju. Svaki bi ponešto dobio. Razdijelio bi i zadnji dinar koji bi imao kod sebe.

A kad bi o podne došao u svoju kuriju, i tamo su ga čekali prosjaci i ubogari. Njima bi opet dijelio hranu, sve što je imao. Slično je bilo s obućom i odjećom... a kad bi prolazio Zagrebom, malo i veliko, muško i žensko, sve ga je oduševljeno pozdravljalo, izjavljujući javno jedni drugima: To je pravi, pobožni i sveti pop i biskup, pa kad bi svi popovi i biskupi bili takvi, onda bismo vjerovali da su pravi sluge Božje i bilo bi dobro na svijetu!“

II

Kako ste dobili taj novac, tako ga i vratite!

Onih godina, neposredno nakon prvog svjetskog rata, jedan čovjek, blijed i izmučen od briga i nespavanja, zaustavio se pred kućom na adresi - Kaptol 10.

Lijepo je odjeven.

Pogleda još jednom kućni broj pa pozvoni. Lijepo su ga primili i odveli biskupu Langu u radnu sobu.

- Hvaljen Isus i Marija, presvijetli!

- Navijeke hvaljeni! Izvolite sjesti. Kakvo vas dobro nosi k meni?

- Ah, presvijetli, nije dobro nego zlo – odvrati ovaj pomalo drhtavim glasom.

- Ja sam trgovac. Radio sam marljivo i pošteno, ali znate kako je ovih godina. Posao je slabo išao... siromaštvo kud god se okreneš! Svi štede, malo se prodaje...nagomilali se dugovi. Išlo je sve gore i gore i sad je došlo do najgorega. Evo, pročitajte sudski oglas. Sutra je dražba...

Tajac...

- Presvijetli, mi se ne poznajemo. Jedan moj prijatelj uputio me na vas. Znao kako mi je neugodno... Ali vi ste mi jedina nada. Možda i ne bih došao k vama da sam sam. Ali imam obitelj... ženu... djecu... Presvijetli, spasite me ako možete! Vi ste mi posljednje utočište.

Trgovac zašuti. Nije zaplakao, ali posljednje je riječi jedva izgovorio.

- Koliko vam je potrebno?

- 10 000 dinara.

U ono vrijeme bila je to velika svota(jedan vol stajao je 120 dinara).

- Ja tolike svote nemam – rekao je Lang – Do kojeg roka morate imati te novce u rukama?

- Vidjeli ste u sudskoj obavijesti. Dražba je zakazana za sutra ujutro, u 9 sati.

- Dobro. Dođite sutra k meni u 8 sati. Nadam se da ću skupiti.

Sutradan ujutro u 8 sati došao je trgovac Langu. Blijed kao krpa, ispijen, ali pribran, miran.

Lang mu uruči 10 000 dinara.

- Gdje ću potpisati?

- Ne treba ništa potpisivati – odgovori Lang i dade mu novac bez ikakve mjenice, obveznice ili potvrde.

Trgovac požuri u svoju trgovinu.

U 9 sati došli su sudac, vjerovnici i eventualni kupci. Trgovac pruži

sucu 10 000 dinara. Vjerovnici su se namirili. Sastavljen je zapisnik. Svi se razišli. Trgovac je opet gospodar svog dućana.

Radio je i dalje marljivo i pošteno. Reorganizirao je posao. Trgovina je procvjetala.

- Presvijetli, vraćam čitav dug – reče ponosno jednog dana biskupu i položi na stol 10 000 dinara.

- Kakav dug? Što to govorite?

- Pa vi ste mi pred godinu dana pozajmili 10 000 dinara.

- Ne sjećam se da sam ikada ikome išta pozajmio. Ne primam taj novac!

- Ali... to je vaš novac! Što ću ja raditi s tim novcem?

Biskup Lang se digne sa stolice, blago pogleda trgovca pa mu reče:

- Kako ste dobili taj novac, tako ga i vratite.

Bio je taj trgovac pošten čovjek. Poslušao je biskupa i novac dijelom razdijelio sirotinji a dijelom darovao u humanitarne svrhe.

III

Kradljivac u vlastitoj kući

Jednoga dana uputi se Langu jedna siromašna žena moleći pomoć. Ni prva ni zadnja. Takvi su stalno kucali na njegova vrata.

- Presvijetli, sirota sam... kod kuće mi leži bolesna majka, starica. Rekao je doktor da joj treba dati nešto jače hrane da se bolje okrijepi, a ja jedva smognem dovoljno običnoga crnoga kruha... Što da joj dadem, presvijetli... – jedva dovrši i brizne u plač.

Na sreću, biskupove sestre nije bilo kod kuće, skoknula je na tržnicu da štogod kupi.

I... na još veću biskupovu sreću - na štednjaku se kuhala kokoš.

- O, kako će siromašnoj bolesnici to dobro doći – mislio je u sebi biskup. Uzme papira, prihvati lonac i kokoš...

- Sto mu jada! – jadikovala sestra vrativši se s tržnice – pa zar nisam ostavila kokoš u loncu na štednjaku? Ta gdje je lonac? A gdje je kokoš? No?

- Bolesna starica, nisam imao što drugo dati – ispričavao se biskup Lang, bez znakova ikakvoga kajanja za toliko “zlodjelo”.

- U ime Oca i Sina i Duha Svetoga! – krstila se sestra. A zatim je duboko udahnula kao da će još štogod reći i uprla u njega strog pogled....

- O kako će prijati kokoš ubogoj starici... – mrmljao je Lang za sebe.

... a onda je mirno izdahnula ne rekavši ništa. Bi li to imalo kakva smisla? Ta njen je brat nepopravljivi “lopov”!

IV

Lijek protiv psovke

Poštari, raznoseći poštu, imaju priliku mnogo toga vidjeti. Tako je to sada, a tako je bilo i u Langovo vrijeme. Ali događaj kojemu je svjedočio Izidor Ludban, jedan od ondašnjih poštara, nije baš svakidašnji.

Jednog zimskog dana, gacajući i sam po snijegu, opazi poštar Izidor na putu prema Jelačićevu trgu biskupa Langa kako prolazi kroz grupu od nekoliko mladića. Odjednom, jedan od njih okrene glavu prema njemu i opsuje mu Boga.

- Sinko, nemoj psovati, moli se Bogu! – odgovori biskup mladiću koji je bio siromašno obučen i dade mu svotu novca.

Malo dalje susretne nekog besposličara. Nije imao cipela, noge mu bile umotane u nekakve krpe. I ovaj stane grditi biskupa i psovati.

- Idi, sinko, u miru – reče mu biskup pa dade i njemu novaca.

Čovjek uzme novac, ali nastavi s pogrđama. Konačno reče:

- Lako je tebi ići u miru! Ti si obuven, a ja se smrzavam.

- Ako je tako, sinko, evo ti moje cipele – odgovori biskup, izuje cipele i dade ih čovjeku.

Ovaj iznenađen, ne vjerujući svojim očima, uzme cipele i zašuti.

Poštar, zadivljen takvim činom ljubavi, čekao je što će sada biti.

Ništa... Kao da se ništa nije dogodilo, kao da nikoga nema na ulici, biskup Lang uputi se mirno prema Kaptolu i ode svojoj kući – u čarapama... po snijegu.

V

Briga za siromašnu djecu

Dok je Lang kao mladi svećenik bio na službi kod sestara Milosrdnica, mnogi su siromasi iskusili njegovu brižnost. On koji je proveo siromašno djetinjstvo, znao je dobro kako se jedno dijete može osjećati bez cipela, prikladne odjeće, gladno i ozeblo. Zato je uvijek imao izoštrano oko za siromašnu djecu i svim silama nastojao ublažiti njihove nevolje.

Tako je jednoga dana išao ulicom. Opazi kako prema njemu ide neka djevojčica gorko plačući.

- Dijete Božje, što plačeš, što ti je?

Djevojčica začuđeno pogleda u tog velečasnog koji se za nju zanima, malo posustane, zašuti, ali kad opazi blago lice i dobre oči kako je gledaju s ljubavlju i s razumijevanjem za njezinu bol, počne

bez oklijevanja govoriti i sve izgovori u jednom dahu:

- Gledajte mi ruke kako su natekle. Otac me tjera da radim u tvornici, a ja sam još premlada za taj posao. Ja ne volim, ja ne mogu raditi u tvornici. – To rekne pa ponovno brizne u gorki plač.

- A što bi ti htjela raditi? Što bi htjela biti?

- Ja bih htjela postati učiteljica. Ni jedan drugi posao ne volim – odgovori djevojčica kroz suze, ali odrezano i odlučno.

Biskup se blago nasmiješi:

- Dobro, dijete Božje, kad hoćeš postati učiteljica, to ćeš i postići, ali se moraš mnogo moliti Majci Božjoj. Ja ću govoriti s tvojim tatom.

Djevojčica ga je gledala širom otvorenim očima. Prestala je plakati.

- Gdje stanuje tata?

Lang je razgovarao s tatom. Sve su lijepo uredili. Ne znamo što i koliko je plaćao za školovanje djevojčice, ali znamo da je ona nastavila sa školom i postala učiteljica.

Mnogi su svjedočili o sličnim dobročinstvima: da se pobrinuo za popravak cipela, da je češće dao djeci ručak (po svoj prilici svoj vlastiti!), da im je dao novca za školske potrepštine i slično. A uvijek brižno, s ljubavlju, neopazice – kao otac svojoj vlastitoj djeci.

VI

Na stanu kod biskupa Langa – od đaka do izbjeglica...

Kad je 1912. godine Lang postao župnikom crkve sv. Marije, uselio se u svoju kuriju na adresi Kaptol 10. Njegov je dom uvijek bio otvoren svima potrebnima.

Naći stan bio je najteži financijski problem za sirotinju koja se htjela izobraziti i dobiti u ruke svjedodžbu o završenom studiju. Lang ih je pomagao na sve moguće načine, tražeći rješenje njihova stambenog pitanja. Snalazio se na tisuću različitih načina. Nekima je plaćao stanarinu djelomično, nekima čitavu, neke je smještao po obiteljima, neke u razne ustanove... A kad je vidio da je sve to premalo, adaptirao je neke prostorije svoje kurije za siromašne đake i studente koji su stanovali kod njega (razumije se, besplatno!). Samo je poneki davao neku malu odštetu i to Langovoj sestri koja se brinula za domaćinstvo, poskrivečki, jer Lang nikada nije htio ništa primiti.

Langova kanonička kurija, stara, neugledna, relativno malena, imala je nekoliko soba u prizemlju i nekoliko na prvom katu. K tome, u dvorištu nekoliko bivših gospodarskih zgrada. Gdje je držao tolike ljude?

U prizemnim sobama svoje kurije imao je na stanu više đaka, a u dvorišnoj kućici imao je majstor opančar svoje šegrte. U štagljima pak bilo je nekoliko mesarskih naučnika.

Za studente i đake koji su stanovali kod njega brinuo se kao otac. Jedan od tadašnjih korisnika Langova "studentskog doma", kasnije liječnik, mnogo godina poslije pokazivao je posjetnicu biskupa Langa. Bila je to "ispričnica" kojom biskup javlja razredniku da mladić nije mogao u školu zbog bolesti.

A primao je na stan (besplatno, dakako) i odrasle kad ih je pritisnula bijeda. Makar je kurija bila malena te za goste nije imao posebne sobe, ipak se smilovao jednoj izbjegličkoj ruskoj obitelji te joj ustupio najljepšu sobu s pokućstvom. Proboravili su kod njega skoro godinu dana.

Prije Rusa primio je drugog nekog čovjeka u tu sobu, jer drugdje nije mogao dobiti stana. I taj je ostao nekoliko mjeseci.

VII

A što kad stvarno više nije bilo mjesta?

Bilo je biskupu jako teško kad bi kojem đaku morao reći da ga ne može primiti, da su sva mjesta popunjena. A što tada? Lang da bi nekoga odbio? – To se nije nikada čulo! Kad ne bi siromašnog đaka mogao smjestiti u svoju kuću, smjestio bi ga drugdje, također badava.

Bilo je i vrlo tragičnih slučajeva. Među mladima koji su tražili stan kod biskupa Langa, bio je i jedan koji se uputio k njemu sav blijed, teško dišući, shrvan od bolesti, siromah bez igdje ikoga. A Langove prostorije popunjene, pretrpane. Ali ovog jadnika ipak nikako ne smije vratiti natrag.

Biskup odmah ode ocima franjevcima, svojim susjedima. Toplo je molio gvardijana da primi ovog sirotana. Ali i kod franjevaca sve puno! Otac gvardijan se dosjeti da ga ipak može smjestiti, barem u prvoj nuždi, među samostanske đake. Dali su mu jedan krevet i lijepo su na njega pazili, ali bilo je već prekasno... Mladić je nakon nekoliko dana umro. Sve se tako brzo dogodilo i on je bio toliko slab da od njega nisu uspjeli doznati ni puno ime, ni odakle je. Kad su konačno sve ispitali i uredili za sprovod, troškove je platio Lang. Ali nije se time zadovoljio nego je sam osobno vodio sprovod.

I inačese Langovaljubavprema bližnjemu očitovalatakođeruvođenju sprovoda. Mnogim je svećenicima ta dužnost pomalo neugodna. No Lang se sam nudio da vodi sprovode iz pijeteta prema pokojniku i radi toga da utješi ražalošćenu rodbinu. Nikad u tim slučajevima nije htio uzeti neku nagradu.

Često je, i kao biskup, vodio sprovode siromašnih i inače nepoznatih vjernika, a osobito je volio voditi sprovode svećenika i redovnika. Išao je tako daleko da si je na neki način rezervirao dužnost da vodi sprovode svećenika umrlih u Zagrebu.

VIII

Ispovijedanje bez kraja i konca

Ispovijedanje se često smatra najtežom svećeničkom dužnošću. Lang, naprotiv, činio je to vrlo rado. Kad bi ga netko zamolio za ispovijed, pokazivao bi očito veselje. U ispovijedi je bio vrlo blag i suosjećao sa svakim pokornikom. Nastupao je očinski, osobito u duhovnim teškoćama, napastima i drugim duševnim potrebama. Sv. ispovijed olakotio je praktičnim pitanjima i uvijek je potpuno smirio dušu.

A ispovijedao je mnogo. Dok je bio na službi kod sestara Milosrdnica, uza sve profesorske i duhovničke dužnosti, dnevno je ispovijedao po koji sat, a često i po nekoliko sati. Grnuli su iz čitavoga grada baš njemu na ispovijed. Jednom prilikom morao je naglo otputovati pa je zamolio jednog revnog svećenika da ga zamijeni u tom poslu. Ispovjedaonica je bila opkoljena mnoštvom ljudi, ali kad su vidjeli da u nju ulazi drugi svećenik, a ne Lang, svi su se raspršili po crkvi, a ispovijedi nije pristupio baš nitko.

Kad je 1908. postao kanonikom, počeo je naveliko ispovijedati u katedrali. To je činio i kasnije kao biskup, sve do smrti. Obično bi u 6 sati slavio sv. Misu. Nakon zahvale (koju nije nikada propuštao), kad bi opazio velik red pred ispovjedaonicom, dao se odmah na posao i ostajao ispovijedati koliko god je trebalo – do 10, 11, skroz do podne, sve natašte. To dugo ispovijedanje opetovalo bi se redovito u adventu, korizmi i u neke posebne dane u godini kada je znao ispovijedati po osam, devet, pa i dvanaest sati na dan!

Što se više širio glas o njegovoj svetosti, to su redovi pred njegovom ispovjedaonicom bili sve dulji, a on je primao svakoga s očinskom dobrotom. Kad bi s raznih razloga pošao na selo, ljudi su svejednako navaljivali na njegovu ispovjedaonicu. Često nije bilo dovoljno vremena da se kod njega ispovijede svi koji su to željeli. Tada bi ih pozvao da dođu k njemu na ispovijed u Zagreb, a siromašnima je sam platio i put. Mnogi su svjedoci tijekom procesa opisivali slične zgođe.

Tako je jednom prilikom dijelio sv. Potvrdu u nekom mjestu izvan Zagreba. Prepoznala ga je tamošnja učiteljica. Poznavala ga je jer je bila njegova učenica u Ženskoj učiteljskoj školi pa se poželjela kod njega ispo-

vjediti. Ali čim je sjeo u ispovjedaonicu, nagnulo je u jednom času toliko ljudi da su ih počeli tjerati. Govorili su da je umoran. Uto izviri biskup Lang iza zavjese. Govorio je da nije umoran i rukom davao znak da se slobodno dolazi k njemu. Ispovijedao je sve dok mu od slabosti, umora i dugog ispovijedanja nije tako pozlilo da su mu morali donijeti malo vode da se osvježi.

Nikad on nije obijao nikakav napor da prikoristi bližnjemu, da ga privede Bogu, da mu pokaže ljubav kojom ga Bog ljubi. Zato su ljudi grnuli k njemu na ispovijed. Kod Langa se ispovjediti značilo je iskusiti, osjetiti Božju ljubav – i mene Bog ljubi, prašta mi, privija me uza se...

No, ne smo da je rado ispovijedao one koji su to sami željeli, nego je bio spreman i na podulja putovanja samo da ispovjedi neku osobu koja je uporno odbijala ispovijed. Govorilo se u takvim slučajevima po Zagrebu i široj okolici: Zovite Langa. „Drugi neće uspjeti, on hoće!“

Navesti ćemo nekoliko takvih primjera!

IX

Katkad treba biti „bez ijedne pogreške“

- Neću i neću! Rekla sam vam već... – govorila je stara i bolesna krojačica sestri milosrdnici koja ju je dvorila u njenom stanu.

- Ali, kažem vam, ako se lijepo, skrušeno i pobožno ispovjedite, prestati će sve nespokojnosti i strahovi o kojima mi govorite... – odvrćala joj je sestra.

- Ne i ne! Ja ću prijeći na protestantsku vjeru, pa ću tamo naći mir i bez ispovijedi – govorila je tiho stara krojačica, a glas joj je podrhtavao što od starosti, što od duševne tjeskobe.

- Ali ne razumijem, zašto vam je tako teško i mrsko ispovjediti se?!

- Zašto? Evo zašto! Jer su svećenici gori od mene. G O R I od mene, čujete li? – naglašavala je starica svaki slog.

- E, ako je tako, onda ćemo lako stvar urediti – odvrati joj spokojno sestra.

- Lako? Kako to: lako?

- Pozvat ću vam velečasnog Langa. To je potpuno svet svećenik, na njemu nema ni jedne pogreške.

- Lang... čula sam za njega. Vi ga, sestro, dobro poznajete?

- Da, vrlo dobro. Služio je unašoj crkvi u Frankopanskoj mnogogodina.

- I na njemu nema ni jedne pogreške?

- Ni jedne!

- Dobro, onda mi zovite njega. – uzvratila starica, pa se časak zamisli.
- Ali, sestro, kako ću se ispovjediti ja koja se tako dugo nisam ispovijedala? Tko bi sve to pamtió!

- O, ne bojte se! Malo se saberite, napišite što god na papir... Ali ni to nije potrebno. Zamolite njega da vas malo ispita, on će to lijepo obaviti.

I pozvalisu Langa. Ispovijed je srdačnom razgovoru trajala jedanaest. Onda se stara krojačica redovito ispovijedala i pričesćivala. Bila je kao preporođena. Duševni nemir netragom je nestao.

X

Obraćenje umirućeg mladića

Mladić, pun životne snage. Pošao zlim putem. Razbolio se od sušice – neizlječiv! O Bogu, vjeri, ispovijedi, ne želi ni čuti...

Bile su mu 24 godine, a smrt se približavala.

Zabrinuti otac i majka, videći da mu zemaljski život prolazi, dogovarali se kako da mu pomognu da sretno stigne u vječni.

- Najbolje bi bilo pozvati biskupa Langa.

- Da... drugi neće uspjeti, Lang hoće!

I pozvali su ga.

Lang je ostao dugo kod bolesnika...

“Kad je otišao” – pripovijeda njegova sestra – “našla sam brata svega u suzama. Kod svetoga se biskupa ispovjedio.”

Nekoliko dana iza toga, došao je u posjet toj obitelji jedan drugi svećenik. Kad je odlazio, bolesnik pozvoni, i sestra pođe k njemu.

- Je li svećenik još tu?

- Jest, sprema se otići.

- Zamoli ga da dođe k meni, želim se ispovjediti.

Ponovo se ispovjedio i svećenik je otišao.

- Sestrice!

- Izvoli?

- Hoćeš li mi sutra ujutro u pola šest urediti sobu? Doći će mi Gospodin Isus.

- Budi bez brige, sve će biti u redu.

Slijedeće jutro se pričestio. Bila je subota.

U ponedjeljak je umro – smireno, posve smireno, kršćanski. Svako je htio da na njemu bude škapular Majke Božje koji je primio od biskupa Langa.

XI

Ispovijed... nakon 50 godina!

Bila u staračkom domu gospođa koja se 50 godina nije ispovjedila. "Tako mi je sama rekla" – pripovijeda s. Vitalijana, koja je tamo bila u službi.

Više svećenika nagovaralo je staricu da se ispovjedi, ali je sve ogorčeno odbila, a neke je doslovno otjerala iz sobe.

- Gospođa – rekla joj je jednog dana s. Vitalijana – hoćete li da vam pozovem biskupa Langa da vas posjeti?

- Da, sestro, neka dođe! – odgovorila je starica istog časa, tako da se sestra vrlo začudila.

Drugo jutro, prije 7 sati, pred vratima stare gospođe stajao je biskup Lang. Izgledao je kao kakav prosjak, sjeća se sestra.

- Presvijetli, izvolite u sobu za primanje, tamo pričekajte dok uredim staricu.

- Ne, sestrice, ja ću pričekati ovdje i molit ću se za gospođu.

Sestra se nije mogla nadiviti tolikoj poniznosti i tolikoj uživiljenosti biskupovoj u nadnaravni Božji svijet.

Gospođa se ispovjedila, pričestila i primila bolesničko pomazanje. Slijedećeg je dana umrla. Njene posljednje riječi bile su: Moj Isuse!

XII

S tuđim patnjama suosjećati

"Ispovijedala sam se kod biskupa Langa" – pripovijeda jedna svjedokinja – "on me je u ispovjedaonici priveo Bogu i odgajao za kršćanku. U ono vrijeme mnogi svećenici bili su vrlo strogi i vikali su za vrijeme ispovijedi. Biskup Lang nikad - uvijek blag. Pred Langom ste se mogli u ispovijedi isplakati do mile volje, dati oduška svojoj boli, tražiti razumijevanje, olakšanje, utjehu, pomoć... A on je patio i plakao zajedno s vama, tješio, pridizao i pomagao koliko je mogao i više nego je mogao.

Jedne svoje ispovijedi kod Langa nikada neću zaboraviti. Pripovijedala sam mu o tragičnom udesu naše obitelji.

- Koliko je vas djece bilo u obitelji?

- Desetero – odgovorila sam.

- Što ste posjedovali?

- Ništa...! Baš ništa. Zemlje ni pedlja. Imali smo samo kolibicu u kojoj smo stanovali.

- Što je mama bila po zanimanju?

- Prosjakinja.

- A otac?

- On je samo pio i psovao.

Šutnja... A onda sam začula prvi jecaj. Sveti biskup je zaplakao. Izvadio je rupčić i brisao suze. Ramena bi mu se lagano zatresla. Šutjeli smo... Božji svetac, pun Božje ljubavi prema ljudima plakao je nad teškom sudbinom mojom i moje obitelji. I ja sam plakala. Toga časa osjetila sam da Bog ipak ljubi i mene i moju obitelj. Uza sav bijedni položaj u koji je dopustio da dođemo. Bog nas ipak ljubi. To sam u onom času jasno razumjela, u to sam bila duboko uvjerena.

Plakali smo, a onda je ispovijed nastavljena. Savjeti... Utjeha...

Tko bi jedanput u ispovijedi kod biskupa Langa doživio Boga, sumnjam da bi mogao otpasti od Njega. Ispred mene bio je čitav moj život, divlji, buran, strašan. U godinama dok sam se kod svetog biskupa ispovijedala, dok je on bio živ, o tome svom budućem životu nisam ništa slutila. A ipak je taj život nadošao...

Lijepo sam pjevala i imala smisla za glazbu. Taj sam talenat razvijala. I lijepo sam ga upotrijebila da dignem iz krajnje bijede svoje roditelje. Kao kućna pomoćnica nisam im mogla mnogo pomoći. Iz nužde sam prigrlila zvanje sviračice i pjevačice u noćnim lokalima. Ali to je bilo poslije smrti biskupa Langa.

Dvadeset godina sviranja i pjevanja po noćnim lokalima! Znete i sami što to znači. Ali toga sam se zvanja morala prihvatiti, morala sam izbaviti svoje roditelje iz onog užasnog stanja. I hvala Bogu, lijepo sam im pomogla. U tom zvanju prošla sam čitavu Hrvatsku i sve krajeve istočno od Hrvatske. Ali sam ostala sačuvana. U najtežim časovima svog zanimanja, u najtežim kušnjama, sjetila bih se svetoga biskupa. Pred očima lebдио mi je kip Bezgrešne koji sam vidjela u njegovu stanu. U duhu sam gledala njega, svetački preobraženog, kako se moli. Smiren, anđeoski čist, uronjen u Boga – i nadvladala sam sve opasnosti.

Slušala sam neprestane pohvale da sam ljepotica, da sam izvanredno talentirana pjevačica i sviračica. I kušali su me zavesti, ali se nisam dala.

A onda su mi govorili da sam za kloštar, za samostan, da za mene nije bina. Imala sam dosta snage da se održim na visini. Držao me Bog.

U najopasnijim časovima moga zvanja u ušima su mi zvučale riječi dobroga biskupa, riječi koje je često običavao govoriti: "Dijete drago, budite dobri i molite se." I dok sam pjevala na bini pred onom šarolikom

i katkada sumnjivom publikom, Langov lik bio je prisutan pred mojim očima. I kip Bezgrešne koji sam vidjela u njegovoj sobi.

Sretna ja što sam se u životu namjerila na svetog čovjeka biskupa Langa!

Tko je poznao biskupa Langa, nije mogao biti ni bezbožac, ni pokvaren ni... škrt!”

XIII

Bolesna pohoditi

Gotovo svaki dan (ili po noći) išao bi kojem bolesniku. Većinom na tavane, skakutajući po gredama da bi došao do sobice ograđene daskama. Često se za onaj kutak ne bi mogla upotrijebiti riječ “sobica”. Bilo je to nešto jedva ograđeno, kao za kokoši.

Tako je posjećivao i jednu staricu koja je ležala bolesna u sobičku na tavanu. Ali nije bilo stuba do tavana, nego se valjalo uspeti ljestvama. Ljestve su se uvijale i škripale pod njim, premda je bio mršav i lagan.

Biskup je dolazio pružiti starici najveću utjehu u njezinu trpljenju: ispovijed i sv. Pričest.

- Hvaljen Isus i Marija! – pozdravi biskup tek što je provirio glavom na tavan penjući se po ljestvama.

- Na sve vijeke hvaljen budi! – uzvratu mu starica drhtavim glasom.

- No, no, danas mi slabije izgledate nego pred koji dan.

- O, presvijetli, dobro je, dobro... sad kad ste mi dragoga Isusa donijeli, sve će biti dobro... – uzvratu starica cvokoćući od zime.

I on je ispovjedi i utješi, a zatim brže-bolje pohiti doma.

- Uredit ćemo to! – rekao je odlazeći tako da sirotica nije znala što bi to imalo značiti. No doznala je ubrzo...

Malo nakon biskupova posjeta, evo i drugoga. Miško, jedan od Langovih prijatelja siromaha, donio je ubogoj starici drva za ogrjev.

- Šalje biskup Lang! – doda vedro.

Nositi sirotinji drva u podrume i tavane bila je njegova specijalna služba. I sam je bio siromah i često je jeo kod biskupa Langa. A zauzvrat je za ljute zime zagrijavao sirotinjske stanove Langovim drvima.

XIV

Isus u sirotinjskim podrumima i tavanima

Neopskrbljeni stari radnici i pri kraju života zapuštene kućne pomoćnice bili su najčešći cilj Langovih posjeta. Dovršavali su svoje dane u vlažnim podrumima ili mračnim tavanima, “zatočeni” u svom kutku i često napušteni od svih.

Takva je bila i sudbina jedne starice. U kako-tako ograđenom kutiću jednog zagrebačkog tavana, ležala je na bijednom krevetu. Zurila je u gredu na kojoj su se i u mraku razabirali obrisi paučine, teške od nalegle prašine. Čula je kako miševi nešto grickaju. Pokoja joj se suza još otkotrljala niz osušene obraze, pa su i one presahnule. Dušu joj je obuzimao samo jedan osjećaj: potpuna ostavljenost i osamljenost! Odbačena i od svih napuštena, u mračnom i hladnom potkrovlju, dočekat će smrt...

A ipak, to se nije dogodilo. Putovi Providnosti dovele su biskupa Langa i do njenoga tavana, a sa svetim biskupom ušlo je svjetlo i sunce, i u mračno potkrovlje i u njen gorki život.

Biskup je dolazio starici svako jutro na njen tavan i donosio joj sv. Pričest. Svako jutro! Netko bi rekao: imam važnijih poslova, ne mogu! Ali za biskupa Langa, pomoći ostavljenima bio je najvažniji posao. Svi su drugi poslovi bili drugorazredni.

Jednoga jutra, staričinu sobicu pospremala je jedna sestra milosrdnica. Kad eto na tavan biskupa Langa! Nosio je bolesnici sv. Pričest. Sestra brzo poravna staričin krevet pa se okrene prema biskupu. Imala je što vidjeti. Biskup, oprezno držeći Presveto, skakutao je s grede na gredu prema staričinoj izbici. Tavan nije imao poda pa drugačije nije ni mogao nego s grede na gredu. Skakutao je oprezno ali i prilično brzo, vidjelo se da je vješt u tom poslu.

Nije mu to prvi put...

Stari tavanaš!

XV

S umirućim – sve do zadnjega časa!

Kao duhovnik bolnice sestara milosrdnica, pa i kasnije kroz čitav život, Lang je pokazivao veliku ljubav prema umirućima. Nije se zadovoljio samo time da podijeli bolesnicima sakramente nego je pod svaku cijenu htio biti uz njih i pratiti ih kroz smrtnu borbu sve do zadnjega časa. U tome se nije štedio i nije dopuštao da ga drugi štede. Umirući su u njegovim očima imali pravo na svaku žrtvu i od njega i od časnih sestara koje su

bile na službi u bolnici. U tome je inače uvijek blagi Lang znao biti strog i nepopustljiv.

„Bože sačuvaj da bi bolesnik umro, a da njega nismo zvale!“ – posvjedočila je sestra koja je tada radila u bolnici. - „A kad bi se to ipak koji put dogodilo, zlo po nas i po bolničku predstojnicu! Vrlo strogo nas je korio:

- Što vi mislite? Kakav je to vaš postupak? Zar ne znate da je čovjekovoj duši svećenik najpotrebniji u času umiranja! Strašni su ti časovi, napasti navaljuju sa svih strana...“

Predstojnici je poglavar preporučio da pazi na Langovo zdravlje. Ne smije se previše opterećivati jer je slabašan i boležljiv. Zato je naredila sestrama da ga štede, da ga ne zovu bolesnicima, ako je ikako moguće, prije ponoći ili previše rano. Znala je naime da će on kod umirućeg ostati sve dok bolesnik ne izdahne. A Lang je običavao moliti, razmatrati, pisati do kasno noć. Pa kad bi ga prerano zvali bolesniku, on bi jednostavno ostao bez spavanja.

Dežurne sestre i kandidatice bile su u mucu. Koga poslušati: predstojnicu ili duhovnika? I one bi ga rado poštedile, jer sve su ga voljele, ali bojale su se da koji bolesnik ne umre bez njega. To se naprosto nije smjelo dogoditi.

- Časna predstojnice, ako se to još jednom dogodi, zabranjujem vam ići na sv. Pričest dok mi se ne ispričate – govorio je strogo Lang kad se dogodilo da ga nisu zvali dok je neki bolesnik umirao, pa i usprkos tome što je dotični već primio sv. sakramente.

„Jednom smo sve išle k njemu da se ispričamo zbog sličnog slučaja“ – pripovijeda sestra – a on nas je strogo korio i naglasio da se to više ne smije dogoditi.“

- Ali Vi ćete na taj način ostati potpuno bez noćnog počinka – govorile su sestre.

- Na to se ne smijete obazirati, na to ne smijete misliti! Nitko ne smije umrijeti a da svećenik nije prisutan. Jeste li razumjele?

XVI

Ne umrijeti, nego ozdraviti i još mnogo dobra učiniti

Kad bi se netko potužio Langu da je bolestan, on bi mu preporučio da sa živom vjerom i pouzdanjem na bolesnom mjestu načini znak sv. križa. I bilo je velikih ozdravljenja.

Najzanimljiviji je slučaj časne sestre Asterije. Podvrgla se operaciji i liječnici su ustanovili sušicu u kosti. Pridošla je sušica na plućima, upala i sušica hrptenjače. Kao neizlječivu prenijeli su je iz bolnice u samostan da se tamo spremi za smrt. Trpjela je velike bolove, katkad nesnosne. Tijelo joj se posve iskrivilo, izobličilo.

Kada je biskup Lang posjetio bolesne sestre, zaustavio se i kod kreveta sestre Asterije, te je i njoj, kao i drugima, preporučio da na bolesnim mjestima načini znak sv. križa. Nadodao je da su prvi kršćani tim sredstvom dobivali mnoge milosti.

Kada je biskup sljedeći put došao pitao ju je za zdravlje.

- Ah, presvijetli, ja ne želim ozdraviti, ja želim samo sretno umrijeti.

- Alivimožete učiniti još mnogo dobra – reče biskup, blagoslovi je i ode.

Za nekoliko dana eto opet biskupa.

- Pravite li znak sv. križa?

- Ne, presvijetli, ne računam na zdravlje.

- Vi trebate ozdraviti – reče biskup.

Kad je biskup otišao, sestre navale na s. Asteriju:

- Zašto ne slušaš dobrog biskupa?

- Ali ja se ne nadam nikakvom ozdravljenju!

Kada je biskup došao treći put, ispričala se zbog neposluha i rekla da će njemu za volju praviti znak sv. Križa. Biskup joj podijeli blagoslov.

Prolazili su mjeseci, s. Asteriji bivalo je sve bolje. Jedan joj je liječnik na njezino pitanje, sažalno odgovorio:

- Vi? Vi ne ćete ozdraviti.

Međutim, zdravlje se vraćalo brzim koracima. Iz dana u dan sve zdravija! Digla se iz kreveta, prohodala, ispravila se. Potpuno je ozdravila i preuzela službu vratarice.

Eto jednog dana biskupa Langa na vratima.

- Presvijetli, prepoznajete li me?

- Pa... ne znam gdje sam vas vidio.

- Ja sam ona što je u sestarskoj bolnici dugo ležala.

- A, to je ona što je htjela samo umrijeti!

- Da! – nasmije se sestra – Vaše molitve su krive da sam ozdravila.

- Anđeli su Božji molili – odgovori ponizno biskup.
Sestra Asterija bila je savršeno zdrava. Kasnije je preuzela službu sestre bolničarke u bolnici u Zemunu i, prema biskupovim riječima, „još mnogo dobra učinila“.

XVII Rektorova molitva

Lang se za čitava svoga života nikada nije bavio gospodarstvom, a zbog velike ljubavi prema siromasima, njegov osobni ekonomski položaj bio je u potpuno derutnom stanju – jednostavno nije nikad ništa imao.

Ipak, kao rektor bogoslovije brinuo se za materijalno–ekonomsku stranu sjemeništa. Imao je dobre pomagače, dobru volju i srce puno ljubavi za bogoslove i sve radnike u sjemeništu i na gospodarstvu. Tako je za njegova rektorata podignuta nova kapelica za časne sestre, sagrađena je pekarnica, sušionica voća, spremišta i kovačnica; nabavljen je električni mlin za brašno i stroj za piljenje drva. Na posjedima od kojih se sjemenište uzdržavalo sagrađene su nove gospodarske zgrade, iskopani zdenci, iskrčene velike šikare, zasađeni voćnjaci, obnovljeni vinogradi, nabavljeni gospodarski strojevi...

Kasnije se znalo govoriti da nikad u sjemeništu nije bilo tako dobro kao kad su na upravi bili Lang i njegovi suradnici.

U čemu je trik?

Jedan od poslužitelja koji su u ono vrijeme radili u bogosloviji ovako je to izrekao: „Je... dok je Lang bio u sjemeništu, on je sve blagoslivljao i u kući je bilo svega, pa i klerika. Kad je on otišao, nestajalo je pomalo svega, pa i klerika.“

Doista, on se držao Isusova savjeta: „Tražite najprije Kraljevstvo, i sve će vam se ostalo nadodati!“. Njegova molitva jedva bi kad i prestajala. Razmatranje, sv. Misa, poslije Mise duga zahvala, brevijar, adoracija pred Presvetim, krunica...

Rektor bi ujutro prvi ušao u kapelicu, a navečer posljednji iz nje izišao. A nije molio samo danju nego i dobar dio noći. Poslije 9 sati kada bi kućom vladala tišina čuli su se hodnikom samo sitni rektorovi koraci. U 9 i pol žurio se u sjemenišnu kapelicu, tamo bi ostajao do 10 i pol ili 11 sati. No bogoslovi su opazili kako njihov rektor češće, dapače i redovito, u 11 i pol sati noću ide sa svijećom u kapelicu i tamo ostaje po prilici četvrt sata. A mi se pitamo: odakle mu snaga, odakle mu tolika ljubav i požrtvornost? Crpio ju je iz molitve. Sam, u noćnoj tišini, uz titranje vječnoga svjetla...

XVIII

Pružiti priliku i „nevaljalcu“ dobre volje... da postane dobar svećenik!

Glavno odgojno sredstvo kojim je Lang djelovao kao rektor bilo je: njegova osobna svetost. On sam bio je bogoslovima neprestana opomena, živa i trajna propovijed koja ih je pozivala na život svećeničke savršenosti. Taj Langov primjer svetosti imao je veliku snagu djelovanja, jer je u sebi imao magnetski privlačnu silu: ljubav. Svaki je pojedini bogoslov bio svjestan da mu rektor iskreno želi dobro, da su mu sa te strane leđa sigurna, a to je u svakoj ustanovi od najveće važnosti.

Ovaj slučaj odaje svu njegovu finoću, blagost, diskreciju.

N.N. bio je sin jednog poslužnika u nadbiskupskom dvoru u Zagrebu. Sretno je položio veliku maturu, ali... Svaki čovjek se sukobi s nekom većom nevoljom u životu. Za njega, ta veća nevolja sastojala se u tome što je bio službeno otpušten iz sjemeništa.

A jedina mu je želja da postane svećenikom! Bio je dobar i nepokvaren, ali odviše vjetrogonjast. Možda bi po rektoru Langu bio i ostao u sjemeništu, tj. prešao u jesen u bogosloviju, ali tu je višeće svih poglavara. Ni Lang mu nije mogao pomoći: otpušten je.

- Svećenik moram postati, u drugom staležu neću biti sretan... Promijenit ću „stil“ života. Ali, tko će mi vjerovati? Što ću sad?

Ipak se snašao. Uz neke preporuke primila ga je đakovačka biskupija kao svog kandidata. U jesen će u sjemenište u Đakovo.

Ali kako o tome obavijestiti oca? Starom će biti čudno što mu sin ide u Đakovo, a on, otac, namještenik je zagrebačke nadbiskupije. Da ocu rekne da su ga iz zagrebačkog sjemeništa izbacili? To nikako. Dobrog starog oca to će slomiti, moglo bi ga i dotući.

Bio je otac jednostavan i priprost čovjek, ali sinu zato nije manjkalo snalažljivosti i lukavosti.

- Znaš, oče, to ti je ovako. Inteligentniji i bolji sjemeništarci šalju se na više studije u druge gradove. Neke šalju u Rim, neke u Innsbruck, a neke u Đakovo. Mene šalju na više nauke u Đakovo.

Stari je zadovoljno kimao glavom, sada je konačno sve razumio.

Ali nevolja nikad ne spava. Jednog dana na porti nadbiskupskog dvora neočekivano se našu: Lang, klerik N.N. i njegov tata.

Tata je smatrao svojom dužnošću da se zahvali rektoru Langu:

- Hvala. prečasn, na Vašoj dobroti. Eto, moj sin ide na više studije u Đakovo. Sin je slušao očeve riječi i protrnuo. Ugrizao se za usnu. Što ako rektor rekne istinu o otpuštenju iz sjemeništa?

No, taj je strah bio suvišan. Lang je brzo shvatio situaciju. Nije htio ražalostiti oca ni osramotiti sina pa je rekao:

- Neka ide, neka ide u Đakovo, samo da bude dobar svećenik!

Otišao u Đakovo i, po riječima svoga svetog rektora, bio je dobar i uzoran svećenik. Mlad je umro.

XIX

Kajanje pred Raspetim

Dan poslije Božića, kad su bogoslovi bili poprilično umorni od svečanosti u katedrali, da bi se malo odmorili i provešeli u dane praznika, dan im je „slobodni dan“, bez određenog dnevnog reda.

Toga popodneva bilo je izvanredno raspoloženje. A smatralo se nužnim da mora biti prisutna i boca vina – ne mnogo, dapače, vrlo malo, ali i malo vina, pogotovo u društvu, pojačava oduševljenje...

Bogoslovi, kako i dolikuje, pjevali su božićne pjesme. Zdravi momci, jaki glasovi – odjekivalo je to po čitavoj zgradi i sjemenišnom parku, premda su prozori bili zatvoreni. Nije u tome bilo ništa neobična. Ali... - tko zna kako je do toga i došlo – malo pomalo prešli su i na narodne pjesme, uvukla se tu i po koja, doduše starinska, posve pristojna, ali ipak ljubavna pjesma... A to je u sjemeništu zvučalo već nezgodno...

“A bome se sklepaio i nekakvi kvartet (violine, tamburice)” – piše u svom izvještaju jedan dobari stari svećenik, sudionik zabave – “pa osim svetih božićnih pastirskih pjesama, zagudili mi na guslama i po koji ples i kolo, seljančicu, polku, drmeš... pa dječaci u reverendama i potancaše...”

Gusle gudile, tamburice cilikale, pjevalo se iz sveg glasa, a kad je došlo na red i kolo, tresle su se sve susjedne sobe.

U to vrijeme Lang je bio duhovnik i prva soba uz dvoranu bila je njegova. Imao je težak Božić. Ali u tom nije bila sva nevolja. Baš u to vrijeme bio je kod njega u posjeti neki otmjeni bračni par. Došli su čestitati Božić.

Oprostili su se od njega i izišli iz sobe. On ih je pratio. A na hodnik je dopirala pjesma, vika, svirka, takt kola... kao iz kakve gostionice.

- A tko to tako galami? – naglo je zapitala gospođa, sva u čudu da tako nešto čuje u sjemeništu.

Jadan Lang! Našao se u velikoj neprilici. Ako rekne da su to bogoslovi, teško će sablazniti ovu dobru kršćanku i njezina muža. Htio je izbjeći sablazan. Ali odgovor je trebalo odmah dati...

- Pa valjda naši sluge... – rekao je Lang.

Otpratio ih je do izlaza iz zgrade.

Zvonce je pozvalo bogoslove na večeru.

Poslije večere, dođe duhovnik među bogoslove. Bio je ozbiljan, preozbiljan, sav nekako dotučen. Mirnim glasom pozvao ih je da dođu u veliku dvoranu. Bogoslovi su nešto predosjećali, ali nisu mogli pogoditi što će biti.

U zagonetnom iščekivanju ušli su u veliku dvoranu. Kad je ušao posljednji, kad je dvoranom zavladała mrtva tišina, Lang se uz prigušeni, ali gorki plač baci na koljena pred raspelom. Od plača nije mogao ni progovoriti. Onda se kroz tiho jecanje začuju njegove riječi:

- Isuse dragi, oprosti mi; Isuse dragi, oprosti mi!

Među bogoslovima tajac... Smrtna tišina.

Poljubio je pod, plakao, jecao:

- Isuse dragi, oprosti mi!

Onda se obrati bogoslovima, kroz plač im je govorio:

- Carissimi, carissimi, što ste mi to učinili? Radi vas sam danas prvi put u životu izrekao laž, uvrijedio Boga lakim grijehom.

Te večeri nije više ništa progovorio. Ni jedne jedine riječi. Nije mogao govoriti. Gušile su ga suze. Samo je plakao... tiho, ali gorko, nesuzdržljivo.

“Koliko smo vremena tu ostali” – pripovijeda jedan od tadašnjih bogoslova – “toga se ne mogu sjetiti. Bili smo poraženi. Među nama tajac. Čuo se po koji potisnuti jecaj, teško disanje. Kad je tko izišao iz dvorane i kako se izvukao, ne znam. Sve su mi se ostale uspomene o tome izgubile, ali mi se u dušu od toga časa zarinulo oštro i duboko uvjerenje da je i laki grijeh nešto užasno. Nikada ni prije ni poslije, uza sva čitanja duhovnih knjiga, osobna razmatranja ili slušanja propovijedi, nisam imao tako duboku spoznaju strahote lakog grijeha, nikada nisam stvorio tako čvrstu odluku da ću ga se čuvati kao tada, kao te večeri.”

XX

Prva devetnica biskupu Langu

Često tražimo posebne molitve kojima bismo „obavili devetnicu“ nekom svecu. Evo neobičnog načina kojim je jedan svećenik molio ozdravljenje po Langovu zagovoru. I dobio!

Svećenik Ivan Hulenčić radio je u ono vrijeme u kancelariji Nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu. Jednog dana došao je onamo neki siromašni umirovljeni svećenik moliti pripomoć. Biskup Lang htio mu je i sam osobno nešto dati. Bio je početak mjeseca, ali on je po svom običaju već podijelio svoju plaću siromasima. Zato se uputi vlč. Hulenčiću pa ga upita:

- Carissime, da li biste mi mogli posuditi nešto novca, dao bih ovom siromašnom svećeniku koji je na hodniku.

- Vrlo rado, presvijetli! Početak je mjeseca pa ipak nešto imam.

- Hvala, carissime, vratit ću vam to...

- Molim, presvijetli, znam da hoćete.

Zbilo se to 1921. godine.

Jasno, na taj dug zaboravila su obojica. Tako je 1924. godine, kad je biskup umro, ostao neisplaćen.

Jedne nedjelje 1925. godine taj se svećenik vozio motociklom da odsluži sv. Misu gimnazijalcima kojima je predavao vjeronauk. Valjalo je voziti kroz veliku maglu koja se toga dana spustila na Zagreb... I naleti na njega neki motorist pa se obojica srušiše... Jedva se nekako dovukao do kuće, a kad je stupio u sobu, pao je.

Liječnik je ustanovio teško nagnječenje tkiva u desnoj nozi. Imao je visoku temperaturu, buncao, padao u nesvijest. Duskora jaki bolovi po čitavu tijelu... Za dva dana stanje se tako pogoršalo da se nije mogao ni pomaknuti u krevetu, jedva je otvorao i usta dok su ga hranili.

Posjetio ga je prijatelj svećenik. Časne sestre, namještene u bolnici, bojale su se da će umrijeti pa su razgovarale s dotičnim svećenikom napominjući da bi bilo dobro podijeliti vlč. Hulenčiću posljednju pomast.

- Nije potrebno – procijedi bolesnik jedva čujnim glasom.

Sestre i svećenik sumnjivo su ga pogledali, misleći da bunca.

- Ne, ne... nema potrebe... velim vam da ću za osam dana služiti Misu. Jučer sam započeo devetnicu biskupu Langu. Vrlo jednostavnu... Evo, ovako mu se molim:

- “Sveti biskupe, vrati moje pare! Sveti biskupe Lang, moraš me ozdraviti i tako mi vratiti dug!” – i protumači im zašto tako moli.

Međutim, evo već osmi dan devetnice, a bolesniku ništa bolje. U krevetu se jedva micao. Ali usprkos tome rekao je sestrama:

- Sutra završavam devetnicu. Služiti ću Misu u uobičajeno vrijeme.

Sestre su sumnjivo klimale glavama, a on se prekrižio, zavapio: “Isuse, pomози! Sveti biskupe Lang, pomози!”, podigao se i sišao s kreveta.

Sutradan je služio sv. Misu u uobičajeno vrijeme.

Dug je vraćen...

**Molitva za proglašenje blaženim
sluge Božjega Josipa Langa, biskupa**

Gospodine, Bože naš,
ti si svome sluzi Josipu Langu
udijelio milost da tvoju ljubav posvjedoči
u žarkoj pobožnosti prema Presvetoj Euharistiji
i prema Blaženoj Djevici Mariji
te pomaganjem siromaha
i odgojem budućih svećenika,
i tako ga učinio sredstvom svoga milosrđa.
Udijeli i nama milost
da nas njegov život i primjer vode
putem nasljedovanja tvoga jedinorođenoga Sina.
Uzdigni, dobri Oče,
svoga slugu na čast oltara
i učini ga zaštitnikom
našega puta prema tebi.
Po Kristu Gospodinu našem. Amen.